

Sodobni dogodki in komentarji

ZATIRANJE tiskovne svobode. — V "Prosveti" je bil te dni objavljen ponatis pisma nekoga Jožeta Miketiča, ki ga je pisal iz starega kraja svojemu prijatelju Antonu Jurcu v Ameriko. Omenjeni Miketič pravi med drugim: "Odkar si mi zadnjič pisal, se je marsikaj zgodilo. V Koreji je izbruhnila vojna. Ampak Američani gredo še vedno RAKOVO POT naprej, medtem ko vaši zračni "HEROJI" bombardirajo nezaščiten korejsko prebivalstvo. V tem delu so pa res heroji, kakor pravijo poročila. V Lake Successu pa kličejo VES SVET NA POMOČ, da bi se spravil nad tistih par milijonov Korejcev. Ali je to demokracija in civilizacija?"

TAKSNE HUIJKARIJE, ki bi jih vsaka "delavska diktatura" in vsaka "ljudska demokracija" vselej, zlasti pa ob času vojne nagradila s krogljo v glavo ali z zanko okoli vratu, se drzne objavljati list, ki se z ogorčenjem zgraža nad zatiranjem tiskovne svobode v "dekadentni", "wallstreetarski", "reakcionarji" Ameriki! — Res, skrajni čas je, da se zbere še nekaj tisočakov za obrambo tiskovne svobode, ki v Ameriki takšno poganjanje trpi!

PROSVETA in MIKETIČ pa se utegneta s širjenjem takšnih idej zamieriti tudi svojemu vzoru Titu, na kar najbrž nista pomislila, ki je čisto drugačnih mislih glede korejske vojne. V svojem razgovoru s senatorjem Pepperjem in še nekimi ameriškimi senatorji, ki so ga obiskali v njegovi vili v Beogradu, je izrazil Tito glede Koreje sledeče stališče: Jugoslavija si rezervira neodvisno stališče glede korejske vojne, toda ODOBRAVA AKCIJO ZDR. DRŽAV IN ZDR. NARODOV, ki so jo zavzeli napram onim, ki hočejo vzburkati svetovni mir.—Torej, katero stališče je pravilno: ali Titovo, ali Miketičevo in Prosvetino, ki je stališče stalinizma? Tak dajte no! Nikar ne kalite Titu vode v Ameriki! Če on tako govori, kakor govori, že ve, zakaj tako govori! Saj veste: njegovo stališče je "prekorno", kakor bi rekel onaj gospod.

MI, — "REAKCIONARJI" in "fašisti", se v očigled sovražno-osti in mržnje do Amerike, ki jo ob vsaki priliki kažejo in izpovedujejo gotovi ljude, prav nič ne čudimo, če je kongres sprejel proti vsem onim, ki so tako sila nesrečni v zastrupljenem ozračju te "dekadentne" in "gnile" dežele, postave, katerih srha je, onemogočiti izpodkopavanje temeljev vsega tega, kar je naredilo Ameriko veliko, demokratično in svobodno. Mi smo takih zakonov pričakovali, z nami vred pa jih je pričakoval tudi — SANS, kar naj bo v kredit njegovih inteligenci.

(Dalje na 3. strani.)

Sabotaža pri oddaji "Glasu Amerike"

Cincinnati. — Eksplozija, ki je poškodovala anteno "Glasu Amerike" v Bethany, O., je bila posledica profesionalne sabotaje. Tako so izjavili uradniki te radijske postaje.

GILLESPIE, III. — Po dolgi bolezni je za jetiko umrl John Skrtič, star 44 let, rojen v Bazo-vačah, Hrvatska. V Ameriko je prišel s starši, ko je bil še otrok. Tukaj zapuščata starše, ženo, hčer, osem bratov, sestro in več drugih sorodnikov.

Mrzla vojna v Berlinu postaja vedno bolj topla

Trenje se poostruje, ko velesile zapirajo drug drugega policiste. — Vzhod in Zahod se gledata kot pes in mačka.

Berlin. — Trenje v tem mestu, kjer gospodarijo štiri velesile, se je spet poostrilo. Zdaj te velesile ugrabljajo in zapirajo drug drugega policiste. Nedavno so Rusi ugrabili dva ameriška vojaška policista. Sovjetske oblasti so tudi sklenile, da ukinejo električno energijo za ameriški, angleški in francoski sektor.

Sovjetske čete so postavile bariere v angleškem sektorju, bliizu sovjetskega sektorja. Angleži so protestirali, nakar se je pričelo prikanje zaradi razmejitve. — V pondeljek je bilo v zapadnem sektorju aretiranih 6 "ljudskih" policistov iz vzhodne zone, na kar so sovjetske oblasti odgovorile s tem, da so ugrabile 25 policistov iz zapadne zone, ki so se vozili po službi s podulično železnico domov k svojim rodbinam.

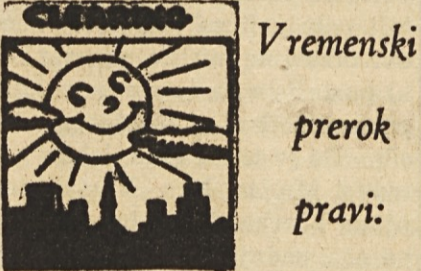
Švica ne bo mogla ostati nevtralna v prihodnji vojni

Švicarji so se pričeli zavedati, da bi bilo v novi svetovni vojni konec njihove nevtralnosti.

John P. Lecacos, poročevalec lista Plain Dealer, poroča iz Berna, Švica, da je korejska vojna dala švicarjem mnogo misliti. Švicarji se čedalje bolj zavedajo, da bo njihove tradicionalne nevtralnosti konec, če izbruhne nova svetovna vojna.

Poročevalec pravi, da so mu tri osebe: delavec, voznik takšija in bankir, izrazile sledeče misli s skoraj enakimi besedami: "Rusi se ne bodo ozirali na našo nevtralnost. Oni so hušji od nacistov. Mi se bomo borili, če bo treba, toda vi nam morate pomagati."

Uredniški članki časopisja so pričeli izražati isti sentiment.

Tri na dan

V Koreji naj se izvršijo takoj po vojni svobodne volitve, pri katerih bo narod brez vsakega pritiska odločil, kakšno vlado si želi. Pravilno!

Harduši! Vidite, to so besede, da bi jih sam ranjki Lincoln ne mogel izreči lepših!

In kdo jih je izrekel zadnji četrtek? Nihče drugi, saj ne boste verjeli, pa je živa istina — sam komunistični diktator Tito. Povedal jih je ameriški delegacija. Mimogrede, ko so bili zbirno v pogovoru, je Tito tudi omenil, da bi rad kaj dolarjev iz Amerike.

DEWEYJEV INCIDENT V NEW YORKU

Governer je kršil pravila gostoljubja in dobrega takta, ne glede na to, kaj misli o Sov. zvezi.

NEW YORK. — V četrtek večer je bila prirejena v hotelu Waldorf - Astoria v New Yorku svečana večerja za delegate Zdr. narodov, katere sta se udeležila tudi sovjetska delegata Andrej Višinski in Jakob Malik. Med govorniki, ki so nastopili po večerji, je bil tudi T. Dewey, governer države New York, ki je v svojem govoru med drugim dejal: "Nespametno bi bilo, ignorirati trdo dejstvo, da dokler bo v Sovjetski zvezi 10 do 15 milijonov suženjskih delavcev, ki živijo v smrtnih mukah, da dočlej ne more noben človek na svetu leči k nočnemu počitku z občutjem varnosti."

Ko je governer Dewey izgovoril te besede, sta Višinski in Malik posinela v obraz, vstala od mize ter odšla iz dvorane.

Poznejša poročila naznanjajo, da so drž. tajnik Acheson in nekateri glavni delegatje Združenih narodov izrazili Višinskemu svoje obžalovanje nad pripombami governerja Deweyja, toda ta obžalovanje niso bila izražena z namenom, da pridejo v javnost.

Osebe, ki komentirajo ta incident, so mnenja, da je governer Dewey kršil pravila gostoljubja in dobrega takta, ne oziraje se na to, kaj si on misli o Sovjetski zvezi in njenem režimu.

Višinskemu se mudi!

Glen Cove, N. Y. — Politist O'Neil je ustavljen tukaj na cesti veliko limuzino, ki je dirkala skozi trg 65 milj na uro, dasi je predpisana brzina samo 20 milj.

V limuzini je bil sovjetski minister Andrej Višinski, ki je bil na poti na sejo Zdr. narodov. Policist je povedal šoferju, da mu za enkrat ne bo dal "tiketa", toda ga je posvaril, da drugič ne bo šlo tako gladko, Višinski ali ne Višinski. . . Andrej Višinski ni vetiral policistovega odloka.

Staro drevo še vedno stoji

Fort Payne, Ala. Tukaj še vedno trdno stoji mogočno drevo, ki mu elementi niso mogli do živega. Pod tem drevosom so v davnih časih posedali Indijanci s poslikanimi obrabi, ki so se tu zbirali k svojim vojnim posvetom. Glavarji Cherokee Indijancev so pod tem drevosom kadili svojo mirovno pipo.

GOV. LAUSCHE BO PRIPOROČIL IZGRADNJO LASTNIH DRŽ. POSLOPIJ

COLUMBUS, O. — Governer Frank J. Lausche je predlagal, da bi si država izposodila denar za izgradnjo novih poslopj državnih uradov in prav tako za izgradnjo novih poslopj v ubožnih šolskih distriktih. Governer je dejal, da bo vse to predložil zakonodajni priporočilom, da bi se financiralo predvidevanje gradnjo z izdajo novih bon-

Ježa na dveh konjih hkrati

V teku splošne debate pri zasedanju Zdr. narodov je dr. Ismael Avarelo, delegat iz Guatemale, predlagal, naj bi zbornica vstala v počastitev spomina onih vojakov Združenih narodov, ki so padli v Koreji. Po teh besedah so vsi delegatje vstali, obseleli pa so delegatje Sovjetske zveze, Poljske, Ukrajine, Belorusije, Češkoslovaške in — uganili ste! — delegatje Jugoslavije. . .

Edvard Kardelj, glavni delegat Jugoslavije, ki je vsekokor moral biti malce v zadregi, je pozneje pojasnil, da ni ostal sedež z gesto protesta, temveč le kot v "odsotnosti." Je res težko jezdariti na dveh konjih hkrati. — Spomnite se samo izjav, ki ji dajejo Tito, Kardelj in Marinko, katere izjave druga drugo pobijajo. — Ene so namreč za inozemstvo, od katerega so jugoslovanski oblastniki odvisni za svoj obstoj, druge pa so za prebavo domačega ljudstva. . .

Slovenska pisarna 6116 Glass Ave., Cleveland, O. Telefon: EX 1-9717

Pričetek večernih angleških tečajev za novonaseljence, ki jih organizira škofijski naseljski odbor, bo 3. oktobra v istih prostorih kot lani (1033 Superior Ave.). Pouk vsak torek in četrtek od 7. do 8.9. Vpisovanje bo v pričetku šole (3. oktobra). Pouk je brezplačen. Vsi novonaseljenci so dobili posebno vabilo k tem tečajem po dopisnici po pošti. Če koga taka dopisnica ni našla, je vabilen s to objavo. Lanski obiskovalci teh tečajev dajejo tej šoli prvovrstno priznanje.

Nedeljo 22. oktobra popoldne naj si zavedni slovenski katoliški Cleveland rezervira za obisk velike in vesele prireditve Lige v veliki dvorani Slovenskega narodnega doma na St. Clairju. Naši "kulturni garači" so pridno na delu s pripravami, da pokazujejo na odru izmed lepega in vselega najbolj veselo. Sodelovalo bo tudi pevsko društvo Lira. Videli in slišali bomo opero "Kovačev študent" (2. dejanje), Tri tičke, dramatisirano pesem "En starček je živel" ter pevsko točko Lire. Ženski odsek Lire bo pomnožil kader naših izbornih kuharic, moški se pa organizirajo, da bodo na ta dan slovenske vinske trgovce postregli za baro kot še nikoli. Pričetek prireditve ob 3 popoldne. Vstopnice za katerikoli sedež ali stojišče \$1.

Kislo zelje in klobase

Forreston, Ill. — Kuhinjski šefi v tem mestu so servirali 3 tone kislega zelja, eno tono klobasic - hrenovk (wieners) in 500 galonov kave. Postregli so 35.000 osebam, ki so prišle na slavnost dneva "Sauerkraut Day."

PREDLOG PROTI ROVARJEM POSTAL ZAKON. PORAZ PRESEDNIKOVEGA VETA

Zbornica poslancev in senat sta z ogromno in odvisno večino glasov porazila predsednikov veto protikomunistične predloge, ki je v soboto postala zakon.

WASHINGTON. — Predsednik Truman je vetiral ali odklonil svoj podpis predlogi za zatrtje subverzivnih aktivnosti, poslanska zbornica pa je nemudoma z ogromno večino preglasovala njegov veto.

Ne oziraje se na dolgo predsednikovo poslanico, v kateri je označil predlogo za "grozno napako", in na predsednikov osebni apel, ki je spremljal njegovo poslanico, je zbornica poslancev z 286 glasovi proti 48 odklonila njegov veto. To se pravi, v kolikor je od zbornice poslancev odvisno, je predloga sprejeta in je postala zakon. Zbornica poslancev je oddala 63 glasov več kot dve tretjini glasov, ki sta potrebni, da se ovrže predsednikov veto.

Za zbornico poslancev je imel glasovati senat, toda v soboto zjutraj ob treh še vedno ni prišlo do glasovanja, ker se je tam izvajal filibuster, to je, da se je govorilo o vsem mogočem, tudi o stvareh, ki nimajo s predlogo nobene zveze.

Majhna skupina senatorjev, za katero je govoril sen. Langer, republikanec iz North Dakote, si je prizadevala pripraviti senat do sprejetja predsednikovega veta. Langer je začel govoriti v prid predsednikove mu vetu in proti predlogi v petek zvečer ob 10:50 ter je govoril do 3:18 zjutraj, nakar se ga je izčrpan zgrudil na tla. Njegovi kolegi so mu pričeli močiti obraz z mrzlo vodo, nakar so ga na nosilnici odnesli iz dvorane v bližnjo pisarno, kamor je prihitel zdravnik, ki je odredil se-

Značilne izjave maršala Tita, ki jih je podal v Beogradu ameriškim zakonodajalcem

BEOGRAD, 21. septembra. — Skupini ameriških senatorjev in kongresnikov, ki so danes odpovali od tukaj, je maršal Tito izjavil, da naj bi se čete Združenih narodov, ko bodo porazile severne Korejce, ustavile na 38. paraleli, nakar naj se korejski problem reši s pogajanjem. Skupina, ki je obiskala maršala Tita, je obstojala iz sledečih ameriških legislatorjev: senator C. Pepper, demokrat iz Floride; senator Owen Brewster, republikanec iz Maine; kongresnik Harold Cooley, demokrat iz North Caroline, in kongresnik William Poage, demokrat iz Texasa.

Premier Tito jim je izrazil svoje zadovoljstvo nad naglo in energično akcijo Zdr. držav in Zdr. narodov napram severnim Korejcem, ki jih smatra za krive agresije v Južni Koreji. Toda maršal Tito je kljub temu mnenja, da mora biti svrha Združenih narodov, da se vzpostavi v Koreji status quo, to je stanje, kakršno je bilo tam, preden so severni Korejci vdrli v Južno Korejo. Eden izmed poglavitnih smotrov pogajanj naj bo, da se združi severne in južne Korejce. Mnenje jugoslovanske vlade je, da če se ustavi čete Zdr. narodov ob 38. paraleli, bodo postavljene na laž sovjetske obtožbe, da so južni Korejci napadli severne Korejce in da so Zdr. države in Zdr. narodi krivi oborožene agresije, kakor trdi Moskva.

Jugoslavija kot mala država čuti, da je nagla akcija Zdr. držav in Zdr. narodov mnogo pripomogla k njeni lastni varnosti. Dalje Jugoslavija čuti, da če gre ta agresija nekažnovana mimo,

natorjev prevoz v bližnjo mor-nariško bolnico.

WASHINGTON, 23. septembra (sobota). — Predloga za kontrolo komunističnih aktivnosti in subverzivnih organizacij je postala danes popoldne zakon, ko je tudi senat z ogromno večino glasov odklonil predsednikov veto. Senatorji so s 57 glasovi proti 10 odklonili predsednikov veto, to je z 12 odvšnimi glasovi kot so bili potrebni za dvetretjinsko večino.

Poleg strogih kazni in zapor, ki jih določa ta zakon za komuniste in njihove aktivnosti, do- doča zakon tudi registracijo vseh organizacij, ki so bile proglašene za subverzivne, to je take, ki hote ali ne hote delujejo za komunistične cilje, in registracijo njihovih uradnikov.

bo s tem povečana tudi njena lastna nevarnost. Poleg tega pa ima jugoslovanska vlada pri tem še nekaj drugega v vidiku. Severnokorejska komunistična partija naj dobi priliko razočaranja nd moskovsko agresivno politiko, kateri se postavlja nasproti velikodušna politika Zapada. — (V dobi največjega optimizma nismo pričakovali, da bomo kdaj slišali take besede iz Titovih ust! Ured.)

FAIRPORT, O. — Tukaj je umrl Marko Jemich st., star 61 let, v tej naselbini 31 let. Zapu- šča ženo, tri sinove in dve hčeri.

NAJNOVEJŠE VESTI

TOKIO. — Zgodaj danes zjutraj je ameriška pehota prebrodila reko Han južnovzhodno od Seoula, s čemer je stvo-rjen četrti člen verige, ki oklepa glavno mesto, katerega komunisti besno branijo. Mesto bi bilo že zavzeto, če bi se uporabljalo pri napadih težko topništvo, toda poveljstvo Združenih narodov si prizadeva ohraniti mesto, ki bo zavzeto z besnimi boji na nož.

WASHINGTON. — Vsa znamenja kažejo, da se Sovjetska zveza pripravlja pustiti na cedilu drobečo se kampanjo korejskih komunistov. Možno pa je, da sovjetske ali pa kitajske komunistične čete zasedejo Severno Korejo z izgovorom vzdržanja miru, v resnici pa, da preprečijo, da se čete Zdr. narodov ne približajo preveč Vladivostoku in Mandžuriji.

Razne drobne novice iz Clevelanda in te okolice

Noč pri belem dnevu— Včeraj kmalu po poldnevu je nastala v Clevelandu pravcata noč ob belem dnevu. Nad mesto in okolico so prišli gosti, temnozolti oblaki dima, ki so popolnoma zatemnili sonce in nebo, tako da je bila zunaj črna tema, ki je vladala skoraj eno uro. Nebo se je preprezalo s čudnimi pošastnimi sencami temnih, viš-njevih, žolhtih, bakrenih ni drugačnih barv, tako da se je mnogo ljudi resno prestrašilo, če ni so morda to znaki ali posledice atomskih napadov. Uganka je bila rešena, ko je radio naznari-l, da je nebo in zatemnitev sonca povzročil dim ogromnih gozdnih požarov v Alberti, Kanada, ki so ga prinesli vetrovi nad celotno državo Ohio; zatemnitev je bila vse od Chicaga do Buffala in West Virginije.

Materinski klub— Materinski klub šole sv. Vida priredi v sredo ob 8 zvečer v cerkveni dvorani prijetno zabavo. Oddanih bo več nagrad in tudi domačega peciva ne bo manjkalo. Vsi ste prav prijazno vabljeni.

Klub Ljubljana— V torek ob 7:30 zvečer bo seja kluba v navadnih prostorih na Recher Ave. Člani so prijazno vabljeni, da se udeležijo te seje.

Na obisku— Nekdanja Clevelandčana, Mr. in Mrs. Carl Kokal, sta prišla iz Kalifornije za nekaj tednov na obisk. Tukaj bosta stanovala pri hčeri na 753 E. 95 St. Dobrodošla in obilo zabave jima želimo v domačem mestu.

Novi grobovi

Louis Trattar

V nedeljo zjutraj je v Marymount bolnici v Garfield Hgts. preminul dobro poznani rojak Louis Trattar, 3348 East 142nd St. v starosti 55 let. Doma je bil iz Trzišča pri Mokronogu na Dolenjskem, odkoder je prišel sem pred 37 leti. Ranjki je vodil več let gostilno v Newburghu na Reno Avenue. Bil je blaga, dobra duša, mirnega značaja in priljubljen povsod. Prijatelji in znanci ga bodo pogrešali. Spadal je k društvu Macabees Carniola Tent 1288. Poleg žalujoče soproge Alice, rojene Saje, zapuščata tri sinove: Louis, Lad-die ter Private Richard, ki se nahaja v armadi v San Antonio, Texas. V Evropi pa brata Antona. Pogreb se bo vršil v sredo zjutraj ob pol devetih iz Louis Perfolia zavoda, v cerkev sv. Lovrenca ob 9 uri, in nato na Calvary pokopališče.

Frances Dolenc

V Mentor, Ohio, je v soboto popoldne umrla poznana Mrs. Frances Dolenc, vdova, stara 78 let. Zapuščata sinova Tonija in Franka ter hčer Frances, poročenka Kraus. Družina je precej dolgo živela pri Mausarjevih na 160. cesti v Collinwoodu. Pred več kot 25 leti so prišli v Cleveland iz Minnesote. Truplo leži v Brunnerjevem pogrebem zavodu v Mentor, odkoder bo pogreb v torek zjutraj v cerkev St. Mary's.

CHICAGO. — Victor Zupančič se nahaja v bolnišnici Billings Memorial radi boleznii na želodcu. Najbrže se bo moral podvreči operaciji. Prijatelji mu žele čim hitreje okrevanje.

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN HOME

6117 St. Clair Ave. HENDERSON 1-0628 Cleveland 3, Ohio
Published daily except Saturdays, Sundays and Holidays

General Manager and English Editor: Mary Debevec
Editor in Chief: Anton Sabec; Mg. Editor: Frank A. Turek;
Associate Editor: Vinko Lipovec

NAROČNINA

Za Zed. države \$8.50 na leto; za pol leta \$5.00; za četrt leta \$3.00.

Za Kanado in sploh za dežele izven Zed. držav \$10.00 na leto. Za pol leta \$6.00, za 3 mesece \$3.50.

SEPTEMBER 1950						
SUN	MON	TUE	WED	THU	FR	SAT
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

SUBSCRIPTION RATES

United States \$8.50 per year; \$5.00 for 6 months; \$3.00 for 3 months.
Canada and all other countries outside United States \$10 per year. \$6 for 6 months, \$3.50 for 3 months.

Entered as second class matter January 6th 1908. at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the act of March 3rd 1879.

83

No. 187 Mon., Sept. 25, 1950

Zanimivo gledanje

"Srbobran" z dne 14. septembra t. l. prinaša zanimivo izjavo bivšega jugoslovanskega kralja Petra, ki jo je dal ob svojem povratku iz Amerike v Pariz. V tej izjavi trdi med drugim tudi sledeče: "Državno predstavništvo v emigraciji obstoja: To je kraljevina Jugoslavija, ki je 6. aprila 1941 stopila na strani zaveznikov v vojno, ki je ogromno žrtvovala, ki se še danes bori za isto pravično zavezniško stvar in katere tudi danes vstraja na načelih, objavljenih v Atlantski listini. Ta je edini zakoniti predstavnik one Jugoslavije, ki se od leta 1941 nahaja v emigraciji in ki ima edina kontinuiteto temelječo na ustavi, ki so jo kakor Srbi tako tudi Hrvati in Slovenci priznali in se jo držali. Na čelu države stoji po tej ustavi kralj. Jaz moram dolžnost, ki mi jo nalaga ustava in narodova volja verno do kraja vršiti."

Zanimivo je to gledanje vsekakor, toda zdi se mi, da je bivši kralj na nekatera dejstva pozabil ali pa jih le hoče pozabiti. Važnejše vprašanje je, če so tudi jugoslovanski narodi pripravljeni molče iti preko tega. Nas ne zanima toliko mnenje Srbov in Hrvatov, kot stališče slovenskega naroda.

Ustavo, ki jo bivši kralj omenja, je iz svoje volje izdal 3. septembra 1931 pokojni kralj Aleksander. Slovenci smo proti tej ustavi protestirali, zato so morali naši voditelji ječo in v konfinacijo.

Drugo, kar je važnejše, kar bivši kralj ni omenil, pa je dejstvo, da je on sklenil s Titom posebni dogovor, v katerem je kraljevske pravice prenesel na kraljevo namestništvo, Tita pa priznal tudi formalno, kot predsednika jugoslovanske vlade. Res je, da je bivši kralj avgusta leta 1945 ta dogovor preklical in hotel vzeti Titu oblast, ki jo mu je preje dal. Te pravice pa v smislu samega dogovora kralj ni imel.

Tito je v smislu dogovora jeseni istega leta izvedel plebiscit, ki je izpadel za Petra neugodno. Jugoslavija je postala republika.

Mislim, da izrazam mišljenje večine Slovencev v domovini in izven nje, če trdim, da slovenski narod gledanje bivšega kralja Petra odklanja.

Slovenci presojo svojo državno-pravni položaj danes v popolnoma drugačni luči, kot si zamišlja bivši jugoslovanski kralj. Slovenski narod se za monarhijo ni nikdar navduševal in se prav gotovo tudi danes ne.

Slovenska emigracija ne sme in ne more v nobenem slučaju dovoliti, da bi slovenski narod v svobodnem svetu predstavljal bivši kralj Peter. Nihče sicer ne more bivšemu kralju zameriti in mu prav gotovo tudi zameril ne bo, če hoče svobodni svet opozarjati na trpljenje jugoslovanskih narodov, na nasilje, ki ga komunisti Tito izvaja nad njimi in če zahod svari, naj ne naseda znova komunističnim lažem, toda če si lasti pravico, da govori v imenu jugoslovanskih narodov, ki jih je v najusodnejšem trenutku pustil na cedilu in jih izdal v času, ko so vodili krvavo borbo proti komunističnemu nasilju, moramo odločno protestirati.

Če se hočejo Srbi združiti okoli "Njegovega Veličanstva kralja Petra II" je to njihova stvar, za nas Slovence je bivši kralj Peter II samo še politični emigrant Peter Karađorđević in sicer eden izmed onih, ki so svojo dolžnost v času, ko so imeli še pravico govoriti v imenu Jugoslavije, zanemarili, da se milo izrazim.

Prav posebej me čudi, da se pri tem sklicuje na ustavo, "ki so jo kakor Srbi tako tudi Hrvati in Slovenci priznali in se jo držali." Da se sam ne spominja, kako je Jugoslavija prišla do zloglasne septemberske ustave, ni nič čudnega, saj je bil še otrok, toda iz vsakega kratkega pregleda jugoslovanske zgodovine bi se lahko poučil, da je ono ustavo njegov oče jugoslovanskim narodom vsilil in jo ti niso nikdar po svojih zastopnikih sprejeli in potrdili.

Le kako se more človek, ki bi se pred svetom rad predstavil za demokrata, sklicevati na take zakone. Predvarnemu opazovalcu vzbujajo take trditve močan sum, da tovrstni ljudje nosijo demokracijo samo na jeziku, v resnici jim pa za narodovo voljo ni veliko mar. S pozivanjem na oktroirano ustavo iz leta 1931 si bivši kralj ne bo pridobil veliko simpatij med Jugoslavlani, kvečjemu bo izgubil zaupanje še pri onih bore malo pristaših, ki jih utegne danes še imeti.

Slovence v domovini in v svobodnem svetu more danes predstavljati le "Slovenski narodni odbor", v katerem so zastopane vse politične stranke, ki so v naši domovini kdajkoli kaj pomenile.

Znane so mi težave, s katerimi se ta odbor bori in zaradi katerih je njegovo delovanje močno omejeno, toda formalne pravice zastopati Slovence pred svobodnim svetom, mu odrekati ne moremo.

Želeti bi bilo, da zavzame "Slovenski narodni odbor" k izjavi bivšega kralja jasno in odločno stališče ter začne odločnojšo borbo za uresničitev slovenskega narodnega programa.

Jasno stališče in odločen nastop bo "Narodnemu odbo-

ru" ustvaril in utrdil med Slovenci v emigraciji in doma tudi, raznim neodgovornim elementom v emigraciji, kajti tudi med nami Slovenci se tovrstnih ptičev ne manjka, pa onemogočil ribarjenje v kalnem.

— šek.

BESEDA IZ NARODA

Tone
s
hriba
piše

"Čudni ptiči" nad Jolietom

Joliet, Ill. — Pred nekaj dnevi smo videli v Jolietu frčati čudne ptiče. Na severozapadni strani mesta so visoko v zraku letela z veliko brzino in nekakem polkrogu neka letala. Let je pa bil tako nagel, da se je le videla nekaka meglena črta, ki je nastajala za letali. Najprvo se je videlo kakor bleščeče kristale in za njimi je nastajala meglena črta. Kajpada, ljudje so postajali pozorni, kaj jej v zraku. Govorili so vse vprek, kaj naj bi bilo. Drugi dan je neki vojaški kapitan pojasnjeval v tukajšnjem lokalnem listu, da je istočasno, ko so ljudje videli tisti pojav, bilo na poletu v okolici Jolietu kakih sedem takoiimenovanih raketnih F-86 letal. Ta le izstrelijo navpično v zrak. Navzgor poletje v malem polkrogu do kakih 40.000 čevljev, nakar se nagnejo v stratosferi v smer, ki so na njo naravnana, nato pa z bliskovito naglico nadaljujejo polet, ki je tako nagel, da se zrak, ki ga reže velika brzina kar vžiga za letalom. To povzroča vider tistih se lesketajočih utrinkov in zrak.

Prihodnje nedeljo sva o tem globoko modrovala z mojim prijateljem Juretom. Kaj naj bi bilo to? Saj veste ob takih pojavih deluje domišljija kar sama od sebe. Jure je dejal: "Čudne reči, čudne reči se bližajo. Bog ve, kaj vse bomo še doživeli. Kadar take reči frčijo okrog nas in nad nami, ne bo nič prida," je dejal.

"Kakor bo za druge, bo tudi za nas," sem ga tolažil.

Potem sva pa govorila, kako je svet napredoval v raznih iznajdbah. Jure je povzel besedo in na široko omenjal in opisaval vse, kar je svet odkril samo tekom časa, kar on travo tlači po tej okrogli zemlji. Ko sem bil mlad tam v lepi Belokrajini, tedaj se nam ni niti sanjalo, da bomo kedaj imeli take vozčke, ki bodo po zraku frčali. Kaj še le raketna letala. O kaki atomski sili še sanjal ni nihče. Pa pogled, kaj imamo danes vse. Ali ni svet res strašno napredoval?"

"Res je, napredoval je. Ampak pri vsem je ostal še vedno divjak, ker vseh teh iznajdb ne uporablja v dobro, ampak le za to, kako bi z njimi druge zaslužil, ugonobil in da bi bil sam gospodar nad drugim." Sem pristavil jaz.

"Vidiš Tone, to je pa njegova krivda, namreč človeka samega," je pripomnil Jure in nadaljeval: "ko bi človek nekoliko bolj likal svojo pamet, svojo vest in bolj oblikoval v dobro smer svojo takoiimenovano srčno kulturo, da bi ne mislil, le kot zverina, kako bi ubijal, moral in zmagoval nad drugim, ampak da bi mislil bolj človeško, bolj krščansko, mislil, zakaj je tu na zemlji, kdo in zakaj ga je tu postavil, bi imel človek po tisoč letih tu na zemlji pokazati nekaj več napredka na polju človekoljubnosti. Ampak na tem polju, ga bodo, oz. ga že prekašajo živali, ki ne poznajo take zahrbtnosti, take nevoščljivosti, takega satanskega sovraštva, kakor pa imajo in gojijo ljudje med seboj. Tone, na polju človeko-

vsak dan od ponedeljka do petka od 8. do 5. ure popoldne. Poskrbite, da boste pravilno vpisani, da boste 7. novembra lahko volili.

Naši fantje in mladi možje dobivajo drug za drugim pozivnice za vojaško službo. Mnogo rezervistov je že bilo vpoklicanih. Te dni je odšel v mornariški zdravniški zbor dr. R. J. Gaspich 619 Nicholson Street začasno je nastavljen v Great Lakes pri Waukeganu.

Te dni je preminula 72 let stara Mrs. Ivana Zagoda, stanujoča na 920 Summit Street. V Ameriki je bivala nad 50 let. Za njo žaluje soproog Matevž, dva sinova in dve hčeri, štirje vnuki in vnujkinje, v starem kraju pa dve sestri. Iz cerkve sv. Jožefa so jo odpeljali na pokopališče sv. Jožefa. Sorodnikom pokojnice naše sožalje, njej pa večni mir.

Vreme imamo letos takšno, kokar že dolgo ne. Poletja skoro nič bilo ni. Jureta skrbi, kdaj bo letos grozdje dozorelo, če sploh bo, kdaj mu bo mogoče prešati in bariglice napolniti. Pravi: "Če letos ne bo kisel, tedaj nikoli ne bo." Jaz sem pa pristavil: "Če bo kisel, bodo ljudje dejali, kakršnega nam je Bog dal, takega pa imamo. Kadar je lepo sladek, pa pravimo seveda, da smo ga sami pridelali."

Vsi, ki tele vrstice berete, pridni bodite, pa Bog vam naj zdravja da. To vam želi

Tone s hriba.

G. Schmid, švicarski pisatelj, o Slovencih

Od 19. julija do 4. avgusta t. l. dem z veseljem in ponosom govoril tudi o svoji švicarski domovini, kjer žive štirje narodi drug poleg drugega, štirje narodi z različno besedo, a s istimi dolžnostmi in pravicami. Pove dal je tudi, da mora v Švici vsak katoliški duhovnik obvezno znati vsaj dva domovinska jezika, da tako lahko zadosti vsem različno govorečim tamkajšnjim vernikom.

Preden se je vrnil v Švico, je G. Schmid naslovil na Radišane daljše pismo, ki ga zaradi njegove plemenite vsebine objavljamo v odlomku tudi v našem listu, mohorska "Nedelja" in "Naš tednik" v Celovcu pa sta prinesla pismo v celoti. To pismo je vsebinsko tako značilno, da ga moramo primerjati naravnost s slovitvo Slomškovo pridigo leta 1838. v Blatogradu "o dolžnosti svoj jezik spoštovati." Bistven del njegovega pisma se tako glasi:

"Prav prisrčna hvala za vso prijaznost in dobroto, katero ste mi povsod izkazovali. Z mirno vestjo lahko trdim, da odnašam od Radišanov in slovenskega ljudstva kar najboljše vtise. Rad se Vas bom spominjal v sveti daritvi, da boste ostali zvesti dediščini svojih vernih prednikov. Vaš častiljivi jezik, vaš lep običaji in vaše pesmi so ravno tako darovi božji kakor zdravje in znanje. Nekoč boste morali tudi v tem pred Bogom polagati obračun kakor o upravljanju drugih darov božjih. Kdor se sramuje svojega materskega jezika in svojega naroda, ta se tudi prav kmalu sramuje svoje vere, katere se je učil pri svoji materi na kolenih.

Vas vse prosim, da gojite svojo narodnost in jo čuvate tudi v svojih otrocih, enako kot tudi mi Švicarji negujemo svojo posebnost in tvorimo kljub štirim deželnim jezikom eno državo.

To, kar mi je vaš narod tako zelo priklenilo k sreči, je množina mučniške krvi, so potoki solza, katere je moral vaš narod pretakati. Želim, da bi vaše trpljenje in vaše junaštvo koristilo vsem. Bog preizkusa svoje ljubljence, da jih potem povzdigne! Toliko ljubezni do Matere božje, toliko sočutja do Vernih duš sem videl! Želim, da bi Vas materinsko varstvo nebeske Kraljice in hvaležna priprošnja rajnkih vodili skozi življenje."

NAŠA MICKA IMA TUD BESEDO

Naš mi je povedal, da mu je neko rekel, naj bi vendar že spravil svojo Micko pokonci. Da

Pismo je v celoti prinesla, kakor že omenjeno. "Nedelja," nabožni list koroških Slovencev, ki je lani in letos prinesla tudi več krajših odlomkov iz Schmidovih knjig v prevodu Karla Mauserja. "Naš tednik" pa je o pismu zapisal: "Pismo, katero je bilo naslovljeno radišanskim faranom, smatramo načelno za tako važno, da smo ga v celoti objavili tudi v našem listu. Tako gleda na koroške Slovence trezen Nemeč, ki se je sam na lastne oči med narodom samim prepričal o njegovem življenju in trpljenju. Hvaležni smo gospodu vikarju Schmidu za možate besede, katere je naslovil na slovenske študente v Selah, in za njegovo pismo na Radišane, ki velja za vse koroške Slovence. Borba za naše kulturne vrednote ni samo naša pravica, marveč naša dolžnost."

"Ameriška Domovina" pa si ne more kaj, da se ne bi ob tej priliki z bridkostjo spomnila docela nasprotnega ravnanja delegata ZDA v komisiji za sestavo mirovne pogodbe za Avstrijo Mr. Rebera, ki je ob svojem obisku Slovenske Koroške pred dvema letoma odklonil, da bi sprejel zastopstvo slovenske koroške katoliške skupnosti in iz njenih rok sprejel spomenico in iz njenih ust slišal želje slovenskega ljudstva na Koroškem. Tam katoliški duhovnik, tukaj diplomat!

Joannes Carantanus.

Veselic bomo imeli!

Girard, O. — Nedavno smo imeli prireditve, na kateri so nastopile vse tukajšnje narodnosti. Telovadba in ples sta izpolnjevala skoro vse spored. Slovenci, ki smo bili včasih pri takih nastopih prvi, smo morali to mesto prepustiti drugim. Naša naselbina šteje preko 200 slovenskih družin, pa je daleko bolj mrtva, kot je bila, ko nas je bilo polovico manj. Premalo smo se bili pobrigali za mladino. Vendar nikari ne mislite, da smo kakki pusteži in da se res ne znamo poveseliti kot v nekdajšnjih časih. Da je temu tako, lahko potrdita Mr. in Mrs. Varšek ter njuna hčerka. Ti so bili namreč na naši zadnji zabavi, saj je Mr. Varšek kazal svoj spretost na drogu in bradlji.

Nekaj veselih uric se nam obeta v nedeljo 7. oktobra. Ta dan bosta ženska in Moška zveza priredili skupno veselico. Na sporedu je vinska trgatav in šaljiva pošta ter še veliko drugega. Povabili smo glavno predsednico Mrs. Albino Novak in glavnega predsednika Mr. Matt Intiharja, vabimo pa seveda tudi vse naše rojake iz bližnje in daljne okolice. Izvrstna godba se bo trudila, da nas bo držala pri dobri volji.

Na svidenje v Slovenskem narodnem domu v nedeljo 7. oktobra ob 8 uri zvečer.

John Anžiček.

—V Argentini niso imeli uradnega ljudskega štetja že od leta 1914.

si bo, revca, znučala vsa kolena, kot bi lezla vsako soboto na Višarje.

Uh, sem rekla, pa naj bo. Saj je res že zgedalo, kakor bi vse poletje pela po našem vrtu. Pa ki nisem. Naš me ne pusti na vrt, za vse na svetu ne. Oni dan sem hotela na vrt, da bi izpulila par repc, ki so že kar prilično debele. Pa mi je naš ukazal zapik, enčes da bom vse potacala po vrtu, ki sem šaurasta in pa da naj se repce še nekoliko debeležijo.

Se reče, saj zdaj ni, da bi šel človek na naš vrt. V soboto je naš privelel od Krkotovega Toneta iz Madisona nekaj gnoja, ga stresel v sod in nalil vode. Saj ni bilo še tako hudo, dokler se ni gnoj nekaj dni pačal. Zdjaj je pa tako tam okrog, da samo naš še prenese. Aha, on pa! Kar samo se mu smeje, kadar gre po dežju na vrt in začne nositi gnojnico na rože, endivijo, okrog dreves in kaj vem kod vse. No, naj bi imel to veselje, če že ne more živeti brez gnojnice. Ampak ko pride potem v kuhinjo k večerji, takrat mora pa s ta malim naglo ven.

On, pa naš France in Leo Kushlan so se peljali po gnoj. So ravno trije pravi za take opravke. Krkotov Tone je naltlačil gnoj v železen sod, ga pokrtil in postavil na naš avto. Kot sem zvedela, so jo ubrale vse muhe, kar jih premorejo madisonske farme, za našim avtom.

Pa ko bi šli domov z gnojem, kot se šika. Pa so menda ves Euclid obrali in se bahali, da vozijo gnoj. Ker je bil gnoj na avtu, jim tega nihče verjel ni in tako je vsak, ki je slišal, da vozijo gnoj, bistro pogledal vse tri, se nasmehnil in misli svoje.

"Zakaj boste pa imeli gnoj?" jih je vprašal Kebe na 222. cesti, pri katerem so se ustavili, da si ogledajo lepe prostore, o katerih so že slišali toliko hvale. Naš je rekel, da so se ustavili samo radi tega in pa ker je Kebe tam blizu doma kot naš. Nič nisem rekla k temu izgovoru, vedela pa sem, da bi bili šli tje vseeno, ker so bili ravno enega potrebni, saj veste, kako je, kadar se vozijo trije moški domov in jih doma čaka večerja in pa žena. Vse bodo prej obredli in šele, ko jim že vse pri ušesih ven gleda, se spomnijo, da je nekje njih dom. Predobre smo z njimi, predobre.

Torej Kebe jih je vprašal, zakaj da jim bo gnoj in naš France mu je na dolgo in široko razložil, da je gnoj last našega in da ga bo imel za na solato. Kebe, sem slišala, jih je debelo gledal, ker mu ni šlo najbrže v glavo, da bi kje rabili gnoj za na solato. Navadno se rabi sol, jesih in olje. Pa ker so bili gostje se je Kebe samo nasmehnil in molčal.

Da pa ne bodo ženske doma ropotale in drdrale, da zapravljajo čas po farmah in drugod, so pripeljal tudi sveža jajca, lepega fižola in breskve. Samo zato, da ne bomo me rekde, da nimajo prav nobene brige za hišo in dom. Ko sta naš in France prekladala jajca iz enega avta na drugega, jima je šlo še precej od rok, ker ubila sta jih samo en ducat. Naš jih je imel v rokah, pa se mu je škattlja tako lepo izmuznila iz rok, da je bilo kar fletno. V garaži je pod iz betona in jajca so kar počenila po betonu. France se je tako smejal, da sem se zares baia, da mu bo škodilo. Ampak smeh ga je naglo minil, ko mu je naš dokazal, da je tisti ducat jajec na tleh od njegove, Francetove zaloge in da naj se le reži, če se hoče. Nazadnje sta pa le zgihlala za tista jajca. Kar sem mogla pobrati sem porabila drugi dan za smorn.

Danes sem pokrila nov klobuček, kakor vidite. Mislim, da mi zelo paše, kaj ne?

FRANCE SELJAK:

KAMNARJEV JURIJ

Materi je bil obljubil, da se poroči. "Danica ali katera druga?" Predstave vseh deklet so bile zastone pred njo, ki se je dvigala do neba. Misli je nanjo z ljubeznijo kljub temu, da se je iz njenih oči, z njenega glasu prikazalo včasih nekaj grenkega, težkega. Imel je občutek, da sta opljuvani njena čast in ime. V takih trenutkih je vsakokrat onemel, oči so mu stremele, stisnile ga je za srce. Morda je ugenila, kaj se godi v njem, da mu je dejala: "Ne misliti, ne misliti!" Ni mogoče, da bi ne mislil. Če sluti, kaj mu je, čemu tega ne razreši? Zavidal je druge ljudi, ki nimajo tako občutljivega srca. Očital si je predsodke. Včasih je to pomagalo, postal je vesel, jemal življenje tako, kakršno je bilo. "Ne kadim več," mu je dejala nekoč; "vem, da je tebi tako ljubše." Objel bi jo bil za te besede. Prišel je ugoden trenutek, da bi se zgovorila do dna. Dolgo je drhtel, čakal, a končno ni mogel reči drugega: "Danica, ali mi imaš kaj povedati?" Ona ga je rahlo udarila, pogledala globoko: "Ti čarovnik! Včeraj sem prejela pismo." Jurij je še pred minuto mislil, da bi lahko govoril o najbradkejšem ure in ure, zdaj se je razburil: "Kakšno pismo?" Danica je sklonila glavo kot pod udarcem: "Nekdo, ki je privozil z avtom skozi vas, mi ga je prinesel." Jurij je stisnil ustnice, drhtel in čakal, Umeknil je roko. Danica ni mogla govoriti, dasi bi bila rada. "Kdo mi ga je poslal?" je spregovorila. "Nekdo. Jutri se odpeljem v Trst. Do večera se vrnem. Neznansko ji je plalo v oči. Jurija je bridko zadelo. Pred seboj je videl Hvalico. V njegovih ušesih so znova zvenele besede: "Mnogo sem doživela. Priznala je, da je pismo, ki ga je prejela, v zvezi z njeno potjo v Trst. "Saj ni nič hudega," ga je tolašila. V njegovih očeh je zapazila rahel blesek razočaranja in mržnje. "Vse do besedice ti bom povedala, le zdaj ne morem. . . Moram iti, ne brani mi!" Bilo je prvič, da sta si stala s težkim srcem nasproti. Oči so jima gledale, kakor da strumijo v prepada.

MAKE

ONE A DAY

MULTIPLE VITAMIN CAPSULES
YOUR BUY WORD

When you want vitamins that are

Potent—

Guaranteed full potency, as shown

on the label.

Easy and Convenient to take.

Economical—

Ask your druggist for One-A-Day

(brand) Multiple Vitamin Cap-

sules. Take one capsule each morn-

ing and you can forget all about

vitamins until next day.

Each capsule contains the full

basic daily needs of the five vita-

mins whose requirements in human

nutrition have been established.

MILES LABORATORIES, INC.

Elkhart, Indiana

vori z Danico, fant mu ni bil po volji; ko ga je zagledal na dvorišču, se je zavzel. "Ali je Danica doma?" Matejevo ustnice so se spacificile in kakor da je težko čakal trenutka, ko vrže tega človeka z besedami čez prag, se je to v hipu tudi zgodilo. Na klancu je Jurija dohitela Danica: "Čakala sem te čez dan; zvečer nisem smela iz hiše." Jurij jo je zrl. Nejevolja, ki ga je bila vsega prevzela, je omahovala. "Obljubila si, da mi poveš." Danica je segla z roko v lase in se grenko nasmehnila: "Ne tako naglo. Priti mora čas za to." Peškoče čustvo ga je trpilo huje ko kdaj prej. Ni mu odkrita. Katero tajnost skriva pred njim? Brala je v njegovih očeh in zaječala: "Pride čas, ko bom sama od sebe izpregovorila. . . Besedo ji je stisnilo v grlu, utihnila je. Vsa je drhtela. Jurij je spoznal, da trpi tudi ona. Bilo mu je laže.

Dnevi, ki sta jih za tem preživela Jurij in Danica, so bili zanj bridkosti. V Jurijeve duši je ležala teža Daničine skrivnosti. Danica je to razumela, postala je tudi ona bridkostno zamišljena. Vsakokrat, ko je odprla usta, da bo povedala, ji je zamrla beseda v grlu. . . V mrazu sta se bila naveličala skrivnih steza in potikanja po vasi. "Pridi k nam," ji je dejal Jurij. Mati ju je pogledala z začudenjem in je molčala. Danici se je zateknila beseda, mučna zadrega in žalost sta legli nanjo, ni mogla prestopiti. Zmedla se je, šlo ji je na jok, a se je briko zasmejala. Dvignila se je: "Zbogom!" Na stopnicah se je nagnila do Jurija: "K vam ne pridem več. . ."

Tistega večera je govoril Jurij z materjo odkrito besedo: "Ali je bolje, da hodiva po polju ljudem za v zobe?" "Mati pa je imela čuden, potiščan glas: "Ne gre za to. . . Povedala je zgodbo, ki ji je bila pustila grenko želo v duši. V dneh vojne, ko so ljudje od glada padali po cestah, a je bilo treba živeti, je bila stopila pred Mateja in ga poprosila pomoči. Ta je gledal njene sklenjene roke, poslušal besede, radi katerih bi se bila najrajša urdla v tla, do konca, da ji je slednjič odrekel.

"Prosila sem Boga, da ga kaznuje zato. Da bi mi bilo vsaj poiznanje prihranjeno!" "Tega Danica ni kriva!" je jeknil sin.

"Bila je poleg, a ni rekla besede." Čez čas je pristavila: "Če ti je po srcu, me ne boš vprašal. . ."

Ta predstava iz spomina ni bila najhujša. Ko je zadnja, najbradkostnejša zalebdela pred njegovimi očmi, je zamahnil z roko, da bi jo odgnal. Oslonil se je na Rudija, da ni padel. Predstava je priplavala znova, divje plesala in se režala. Zagledal je obraz Hvalice; droben, zelen, z globoko vdrtimi očmi. Nato je videl obraz Danice; ta se je smehljal, se nenadoma zresnil, se strnil z obrazom Hvalice v eno, zrastle v črno goro, ki se je pogrezala nanj.

"Bodi poravnano!" Na stehi sta si bila podala roko. Hvalica se je Jurija v javi izogibal z besedo in s pogledi. Vpil je na druge, njemu ni rekel besede. Le polagoma so se začele upirati njegove oči vanj. Pogledi so rodili rekde besede. V teh pogledih in besedah je slutil Jurij nekaj zlovesčega, zahrbtnega. Ni se bal skrivnega napada; nekaj drugega je bilo v smehu, ki je Hvalici zdaj zdaj spreletel obraz in ugasnil.

SEPTEMBER 1950
SUN MON TUE WED THU FRI SAT
1 2
3 4 5 6 7 8 9
10 11 12 13 14 15 16
17 18 19 20 21 22 23
24 25 26 27 28 29 30

KOLEDAR
DRUŠTVENIH
PRIREDITEV

SEPTEMBER

29. — Veterans of Foreign Wars, Blaškovič Post No. 5275, ples v avditoriju SND na St. Clair Ave.

30.—Društvo "Mother of Perpetual Help" št. 1640 Katoliških boršnarjev priredi kegljaški ples v Slovenskem domu na Holmes Ave.

OKTOBER

1.—Gospodinj. odsek SDD na Recher Ave. priredi ples.

1.—Dom zapadnih Slovencev, 6818 Denison Ave., priredi "Halloween Dance."

1.—Pevski zbor "Zvon" priredi svoj redni jesenski koncert v Slovenskem narodnem domu na 80. cesti.

6.—N. O. Oldtimers Ball Players Club, ples v avditoriju SND na St. Clair Ave.

20.—Golden Gophers Club, ples v avditoriju SND na St. Clair Ave.

21.—Društvo Ribnica št. 12 SDZ, plesna veselica v avditoriju SND na St. Clair Ave.

28.—Carniola Tent No. 1288 T. M., plesna veselica v avditoriju SND na St. Clair Ave.

29.—Oltarno društvo fare Marije Vnebovzete priredi "card party" v cerkveni dvorani.

NOVEMBER

3.—23rd Ward Democratic Club, ples v avditoriju SND na St. Clair Ave.

4.—Društvo Bled št. 20 SDZ priredi plesno veselico v SND na 80. cesti.

5.—Glasbena Matica poda opero "La Traviata" ob 3:30 popoldne v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

11.—Društvo Slovenec št. 1 SDZ, plesna veselica v avditoriju SND na St. Clair Ave.

12.—Slovenska dobrodelna zveza, proslava 40 letnice v avditoriju SND na St. Clair Ave.

22.—Carleton Club, ples v avditoriju SND na St. Clair Ave.

25.—Društvo sv. Cecilija št. 37 SDZ, plesna veselica v avditoriju SND na St. Clair Ave.

DECEMBER

3.—Bonavets Club, ples v avditoriju SND na St. Clair Ave.

9.—St. Clair Grove No. 98 WC, plesna veselica v avditoriju SND na St. Clair Ave.

30.—Društvo Kristusa Kralja št. 226 KSKJ, ples v avditoriju SND na St. Clair Ave.

31.—Slovenski narodni dom in Klub društev SND, Silvestrov večer v obeh dvoranah SND na St. Clair Ave.

Zapleten odgovor

"Očka, zakaj pa imenujemo ženske slabotnejši in moške močnejši spol?"

"Zakaj, sinko moj? Zato, ker je slabotnejši spol dostikrat močnejši spol zaradi slabosti močnejšega spola za slabotnejši spol!"

MATIJA ŠKERBEC:

Rdeča zver - pijana krvi!

(Nadaljevanje)

Hrabra gošarska armada je držala zasedene postojanke tam nekje pri Lipensju ali Grahovem. Po enem mesecu pa je bilo Italijanom te burke dovolj. Prišli so celi regimenti enako hrabrih italijanskih grenadirjev od Cerknice in iz št. Petra nad partizane, ki so seveda takoj pokazali svoje pete in jo odkurili v gozdove.

"Viteški in hrabri" italijanski grenadirji seveda niso šli v gozd za komunistično tolpo, ki bi jo bili kaj lahko uničili, če bi bili hoteli, pač pa so se sedaj strahovito znesli nad nedolžnim prebivalstvom!

Tik pred Starim trgom so s strojnico postrelili 11 mladih fantov, med njimi pet dečkov izpod 16 let! Popolnoma so izropali dve trgovini, uničili tri gostilne, okradli občinsko blagajno, popolnoma razbili vso njeno opravo, požgali 6 hiš v Ložu in Starim trgu, razbili ali odnesli 95 radijskih aparatov. Tri dni so smeli italijanski grenadirji delati, kar se jim je zljubilo: ropati, požigati, pobijati! Kradli so, pili in žrli ter strahovali nedolžno prebivalstvo!

Komunistična "vlada" in "komanda", ki je prej prirejela po občini polno mitingov, kjer so se bahali, kako bodo premagali Italijane, je prepustila nesrečno prebivalstvo strašni usodi. Komaj so se pokazali Italijani, so se kot se zdi sporazumno z Italijani umaknili komunisti, ne da bi količkaj z orožjem branili dolino.

Pametni ljudje so se seveda zgražali nad tem brezsmiselnim

početjem, ki je prineslo toliko škode vsej občini in stalo 11 mladih življenj!

Toda komunisti so sedaj dosegli svoj namen!

Ko je neki trgovec protestiral nad takim početjem pri vodilnem komunistu, čes, da nima to nobenega pomena, da to prinaša le žrtve, je komunist povedal naravnost:

"Ti bom že jaz povedal, kakšen je bil uspeh naše akcije! Uspeh je bil ta, da je šlo na to toliko ljudi v hribe, ki jih drugače ne bi nikdar pridobili zase. Vidiš, to je bil naš cilj!"

Nekaj fantov je res na to šlo k partizanom, drugi so se skrivali doma ali v bližini pred Italijani. Uspeh tudi v tem oziru ni bil kaj prida za komuniste, za to je bilo treba to komelijo, ponoviti in uporabiti še hujša sredstva, da pridobe več ljudi za svojo družino.

Po treh dneh se je italijanska vojska zopet umaknila na Bloke in čez nekaj dni na to je zopet prišla komunistična svojat iz gozdov in spet "zmagoslavje" brez kakega boja zasedla vso dolino. Ljudje so trepetali in molčali! Vsi so pričakovali, da bo iz tega prišlo le še hujše gorje!

Kake tri tedne je trajala ta druga "republika" v Loški dolini, dokler se seveda niso zopet prikazali italijanski vojaki!

V tem času pa so komunisti pričeli izvajati strahovit teror nad nesrečnim prebivalstvom, da bi ga preplašili, da se ne bi nihče upal kaj reči proti njim in da bi iz strahu prišlo k njim več mladih ljudi v goščo.

Začeli so se umori po načrtu! Kasneje so našli v komunističnem arhivu načrt, oziroma listo vseh oseb, ki so bile določene, da jih komunisti pobijejo v starotrški občini in na tem seznamu je bilo 500 — reci in piši — 500 oseb! Torej ena desetina prebivalstva je bila obsojena od komunistov na smrt!

Prvi umori v Loški dolini so bili:

15. maja 1942 so komunisti umorili Slavka Hribarja iz Bloške police, pismonošo v Grahovem.

28. maja 1943 so ubili kar na njivi za vasjo Janeza Nanuta iz Podcerkve.

8. junija 1942 so odvedli Franca Krašovca, bivšega trgovskega pomočnika, v gozd, tam so ga najprej oslepili, mu polomili roke in ga vrgli v jamo.

27. junija 1942 so odvedli v gozd in tam ubili tedanjega sodnika v Ložu dr. Muho, isti dan so umorili tudi Frančiško Plos iz Starega trga.

Meseca junija so ustrelili Mrijo Truden iz Igavasi, meseca julija pa so nasilno odvedli v gozd odličnega in uglednega fantja Janeza Kandareta iz Dan. Pod Markovim hribom so ga najprej strahovito mučili, mu iztaknili oči in na to šele so ga ustrelili. Nekako isti čas so vrgli v kraško jamo "Kozlovkno" Andreja Mulca iz Kozarišč.

Vsi ti pomorjeni so bili popolnoma nedolžni!

O kaki beli grdi, kakor so kasneje imenovali vsake straže, ni bilo v starotrški občini ne duha ne sluha!

Zdaj so ljudje videli, da se je pričelo pobijanje nasprotnikov komunizma, kakor se je vršilo v Rusiji! Ljudje so živeli v neprestanem strahu, malo kdo v dolini in okolici je mirno spal ponoči, ker so vsak trenutek lahko komunistični rablji potrkali na okno in prišli po te, da te odvedejo v mučenje in smrt! Mnogi so se skrivali, spali so, ali v kletih, zakopani v senu, ali celo v krompirju, pod podom ali v kakšnih luknjah, ki so si jih izkopalije v bližini. Obenem pa je vse pretresal strah, kaj bo, ko zopet pridejo Italijani.

In res vsa igra se je ponovila še v strašnejši meri! Italijanska vojska je pridrla v dolino, komunistična vojska pa je zopet strahopetno pokazala pete! In zdaj so pričeli Italijani v množicah pobijati nedolžne ljudi, komunistične tolpe so pa pustili v miru v gozdu.

Tedaj so Italijani ubili iz občine Stari trg kakih 200 fantov in mladih mož!

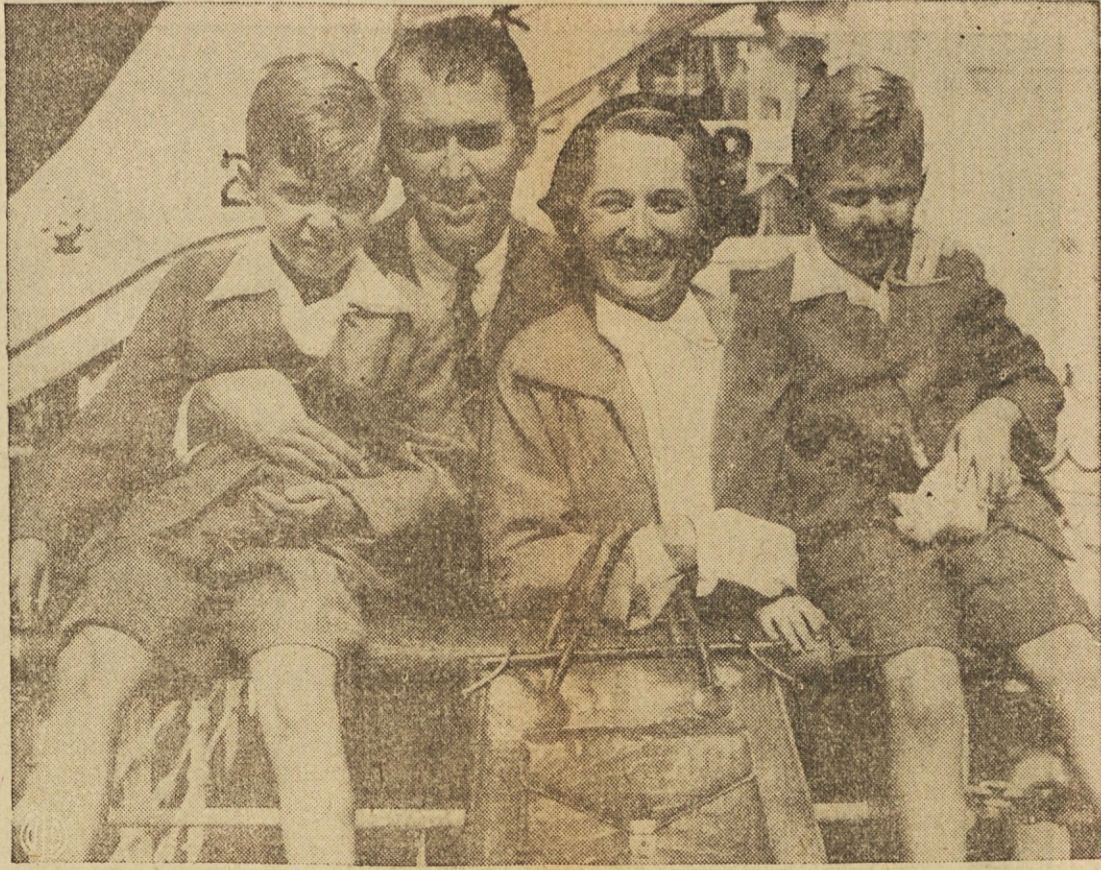
Iz Loža je bilo ustreljenih 45 moških, iz Podloža 5, iz Bloške police 1, iz Starega trga 8, iz Podcerkve 8, iz Dan 13, iz Pudoba 17, iz Igavasi 2, iz Viševka 5, iz Vrhnik 14, iz Knežje njive 1, iz Poljan 1, iz Vrbe 1, iz Zabne police 2, iz Smarate 5, iz Kozarišč 7, iz Babnega polja pa 58!

Med pobitimi je bilo le nekaj malega takih, ki so v lahkomišelnosti prijeli za puško in so držali s komunistično revolucijo, ogromna večina pobitih je bila popolnoma nedolžnih, nasprotnikov komunizma. In to so ravno hoteli doseči komunisti!

Pravi komunisti, vodilni organizatorji in komandanti so jo popihali iz doline, predno so prišli tja italijanski grenadirji! Ljudje so bili prepričani, da so bili od Italijanov pravočasno opozorjeni, naj se umaknejo!

Kakor drugod, tako je bilo tudi v starotrški občini očitno, da so imeli Italijani in komunisti med sebojne zveze, da so skupaj igrali strahotno igro!

(Dalje prihodnjic)

Stewarti na Angleškem — Zvezdnik James Stewart z ženo in otroci na poti v Anglijo si z ladje "Queen Elizabeth" s katero se je pripeljal iz USA, ogleduje southampton-sko pristanišče. Stewart je prišel v Anglijo, kjer bo nastopil v filmu "Brez ceste" (No Highway). Zadnjič je bil tam v času vojne kot letalski polkovnik.

SODOBNI DOGODKI IN
KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani)

DA JIH JE SANS pričakoval, je dokaz v tem, ker so se na zadnjem njegovem zboru njegove veličine tako na lepem odpovedale vsem "častem" in "pregovatom", katerih so bili doslej deležni SANSovi velmože, in jih nesebično ter velikodušno poklonile naši slovenski "metropoli" oziroma njenim veljakom, katerih imena se bodo poslej blestela v vladnih registrih lojalnih državljanov. . . Čikaški mestjanci so opravili; ko so poželi slavo, ki so si stekli s svojim goljufivim evangelijem, so naredili testament in zapustili golo strnišče cleveland-skim "progressivnim" ubožcem, ki naj delajo zdaj pokoro za njihove grehe. . . Čikaški evangelisti pa bodo brezbržno zamahnili z roko in začudeno vprašali: "Am I my brother's keeper?"

OBOŽEVALCI komunističnega totalitarstva nas zmerjajo z re-

akcionrji in fašisti. Zakaj? — Zato, ker ne mislimo, kakor oni, da se mora človeka ponižati do suznja, ki se do pasu priklanja pol-bogu, v katerem je vtelesena veličina države. Ker se ne ogrevamo za sistem, pod katerim izdajajo ljudje svoje najdražje prijatelje, ki so se jim v trenutku bridkosti in bolesti srca razkrili; ker ne odobravamo režimov, pod katerimi otroci, ki so indoktrinirani po svojih učiteljih, izdajajo svoje lastne starše v smrt; ker ne odobravamo tragikomedij "ljudskih sodišč", kjer je že vnaprej zapisan obsodbi ali smrti vsak, ki greši proti Molohu nasilja in avtoritete. . . — A. S.

DELO DOBIJO

Grinders
Brass & Aluminum Castings
Dnevni štif — Plača od ure
Glantz Brass & Aluminum
Foundry
10805 Harvard Ave.
(189)

Težaki za strojno tovarno
Janitorsko delo, pometanje itd.
Plača od ure.—Dnevni štif.
Tretja cesta južno od
Superior Ave. in E. 49 St.
Skyway Machine Products
4915 Harlem Ave.
(187)

Aircraft Machinists
Radial Drill Press
Engine Lathe
Milling Machine
Machine Repair Men
Pipe Fitters
Welders
"Set up" in operiranje svojega
stroja.
Visoka plača od ure.
Employment urad odprt dnevno
od 8:30 a.m. do 4 p.m.
Ob sobotah od 8 do poldne.
Cleveland Pneumatic
Tool Co.
3781 E. 77 St.
(blizu Broadway)
(188)

Delo dobijo. . .
Moški za splošna tovarniška
dela; 1. in 2. štif; plača od ure
in 2. štif bonus.
Container Corporation
of America
12401 Euclid Ave.
(190)

Dekleta — žene!
17 let in več
za delo v pralnici, predznanje
ni potrebno, stalno delo.
Menk Bros. Laundry
643 E. 103. St.
(190)

MALI OGLASI
Napročaj
Proda se dobro ohranjena peč
na premog, rabljena samo 2 zim-
i; 3 pare zimskih oken stan-
dard velikosti in plinska peč za
kamin (fire place). Vprašajte
na 7004 Hecker Ave. ali pokličite
EN 1-0036.

Išče stanovanje
Mati in sin bi rada dohila stan-
ovanje, 4 sobe s furnezom.
Kdor ima kaj, naj pokliče LI
1-2064. —(187)

Prijatelj's Pharmacy
SLOVENSKA LEKARNA
Prescriptions — Vitamins
First Aid Supplies
Vogel St. Clair Ave. in E. 68th

WE RENT!
Floor Sander and
Wallpaper Steamers!
ORODJE, BARVE, PLUMBARŠKE
POTREBŠČINE, KLJUČI, ELEK-
TRIČNE POTREBŠČINE
ST. CLAIR HARDWARE
7014 St. Clair Ave.
Tel. UT 1-0928
Laddie Pujždar Joe Vertocnik

STAKICH FURNITURE CO.

Quality at a Price — Easy Terms

IVanhoe 1-8288—James D. Stakich—16305 Waterloo Road

FRAN DETELA:

ZBRANI SPISI

Malo življenje

Tako je govoril Premec, ko vstopi stari njegov znanec, žandar Križan. Zbranim gostom želi dober večer in postavi puško v kot.

"He, gospod Križan!" zavpije Premec. "Pit pojedite sem k nama!"

"Premec!" pravi oni, "na omen koncu vasi sem vas že slišal, tak glas imate."

"Glas pa jaz dober, primojdunaj, in grlo gladko, da vince

V blag spomin

DVAJSETE OBLETICE SMRTI NAŠEGA LJUBLJENEGA SOPROGA IN SKRBNEGA OČETA

Frank Strumbel

ki je za vedno zatisnil svoje oči 24. septembra 1930

Dolgo je, odkar odšel si, tja, odkoder več vrnitve ni, odšel iz doline solz, bridkosti po plačilo v raj nebeški.

Tvoje roke, ki dobrega toliko storile, mirno zdaj počivajo, k Bogu naše se prošnje dvigajo, da srečen si zdaj nad zvezdami.

Zalujoči:

MARY STRUMBEL, soproga in OTROCI

Cleveland, O., 25. septembra 1950.

V blag spomin

DRUGE OBLETICE SMRTI DRAGEGA SOPROGA IN SKRBNEGA OČETA

Antona Lunka

ki ga je Bog poklical in zapustil nas je 25. septembra 1948

Mesec september, nič ne maram te, zagrenil si mi življenje, užalil mi srce.

Ugrabil si mi soproga, očeta dobrega, srce pa našlo bo pokoj, ko pridem za teboj.

Zalujoči ostali:

ANGELA LUNKA, soproga; TONY, VICTOR in JULIE, otroci.

Fairport, O., 25. sept. 1950.

Na vso moč je deževalo, ko so ga pokopavali, vendar se je vila dolga vrsta ljudi proti pokopališču, zakaj znan je bil mož povsod, sovražili ga pa niso. Primož je bil s svojo družino med pogrebci in pred njim je na glas molila stara Urša, Premčeva gostja, in vmes vzdihovala: "Oh, ti ubogi Premec, kakšno smrt si storil, oh, ti reva stara!" Ko so pa prišli do groba, se je obrnila in rekla: "Oh, ljudje božji! pozna se, da ga je mož rad pil, ker gre tako dež." — Primoža je pa ujezilo, ko je to slišal, in zavrnil jo je: "Kadar ti umrješ, bo pa toča šla, ker si coprnica!"

Premčeva je postala Mihovalast, a on je vse prodal in se vrnil na goro, odkoder le redko kdaj še pride v Dolino. Rozalka misli, da ga tudi nekaj drugega pri njih gori drži, ne samo prijatelj Jurij; in zadovoljno časih možu pripoveduje, kaj je tu pa tam videla in slišala. Jurij se trdno nadeja, da bo iz Miha in Anice enkrat še par, ker postaja fant bolj in bolj zamišljen, dekle pa veselo. (Konec.)

Bolje je krivico trpeti, nego krivičen biti.

Vsakemu svoj kos. — Doreen Klanac, tajnica glavne-ga nadzornika parka v Fort Williamu, Ontario, daje sladoled, ki so ga ji izročili obiskovalci, Teddyju, 400 funtov težkemu črnemu medvedu. Doreen se dvigne vsak dan za nekaj časa od svojega pisalnega stroja, da spravi ogromno žival na noge v zabavo gledalcev. Res lepa zabava!

Naročite se na dnevnik "Ameriška Domovina"

Mario Kolenc

Louis Planinc

Ena najbolj modernih je

CRANE kopalnica

Dajte, da vam jo mi inštaliramo!

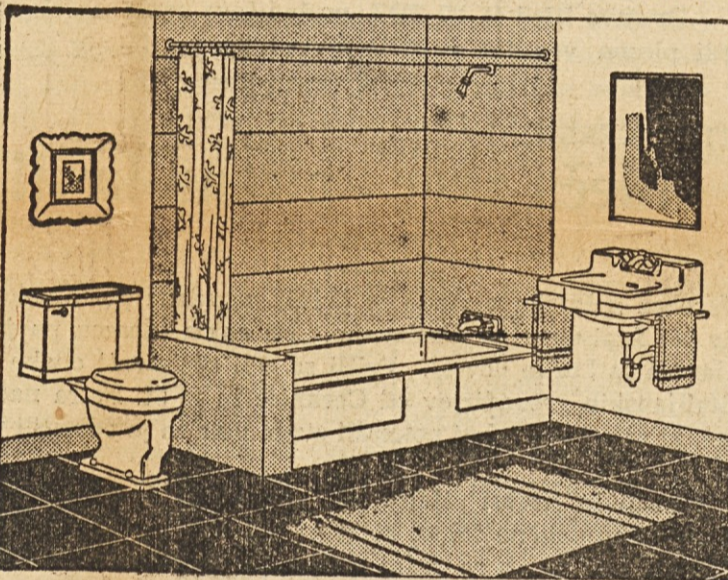
Vse 3 pritikline spadajo k najboljšim izdelkom "The Crane Group." Lahko daste inštalirati vse tri in si prihranite denar; ali pa naročite posamezne.

TOILET

BANJO

UMIVALNIK

Stroški za inštalacijo so posebej.

THE CRANE NEUDAY GROUP

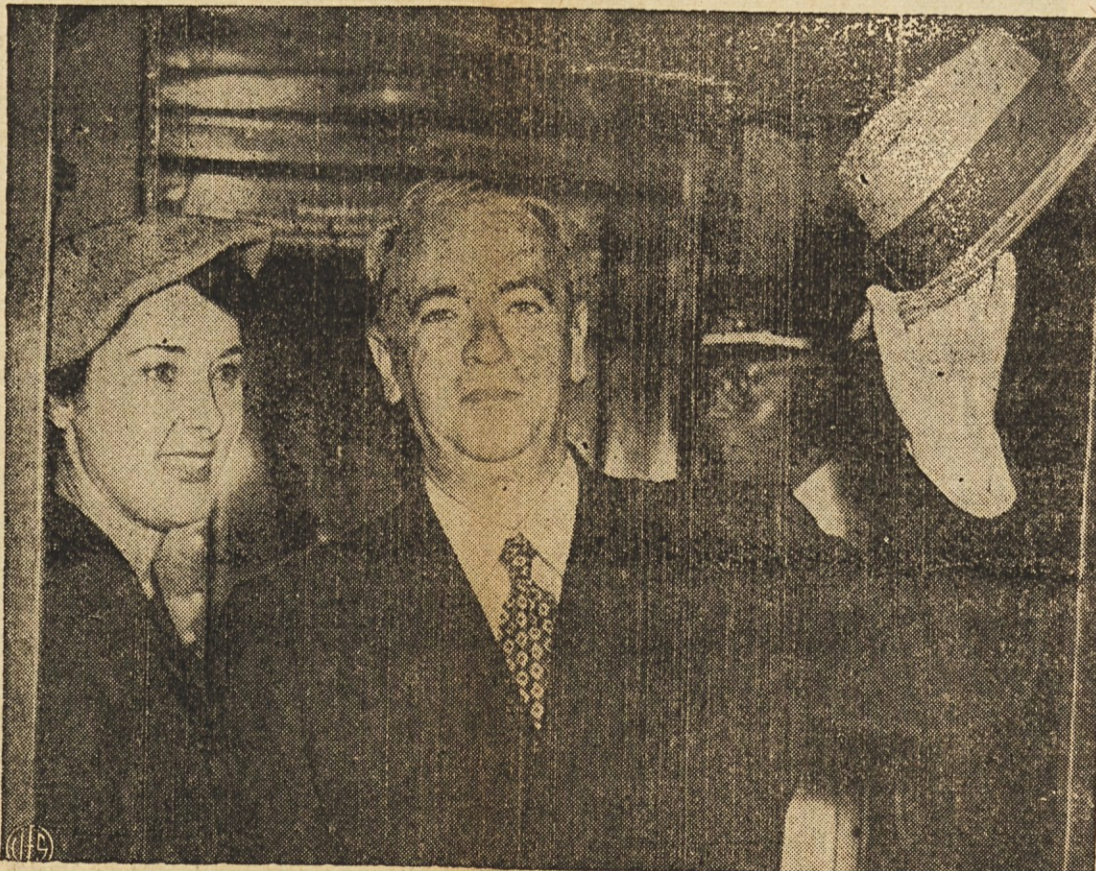
Ako naročite pri nas, vam naši izkušeni delavci vse točno in perfektno inštalirajo. Delo je garantirano. Vse delo je lahko financirano tako, da vam ni treba nobene gotovine takoj. Plačate lahko v treh letih.

Vselej, kadar potrebujete kaj, kar spada v plumbersko stroko, bodisi za popravo starih delov ali za inštaliranje novih, pokličite našo firmo, ki daje postrežbo meščanstvu v Clevelandu že od 1907. Nobeno delo premajhno—nobeno delo preveliko . . . Proračun zastoj—brez vsake obligacije.

W. F. HANN & SONS

15505 Euclid Avenue

Telefon MU 1-4200

Slovo — Newyorški župan William O'Dwyer in njegova ljubka žena mahata s stopnic vlaka, ko zapuščata mesto na poti v Kalifornijo. Okoli 30,000 tisoč oseb jima je prišlo vočtit srečno pot. O'Dwyer bo odšel v Mexico kot ameriški poslanik.

Žejen je! — Valli, dvesto funtov težki mladi slon očitno ni navajen kričati nad različnim mlekom, njemu je edina skrb, da ga dobi dovolj in ob pravem času. Njegov "skrbnik" se, kot kaže slika, res briga zanj.

Naročite si BARAGOVO PRATIKO

za leto 1951

Ima bogato in zanimivo vsebino. Je povečana od lani za celo sekcijo 32 strani, zato stane letos malenkost več.

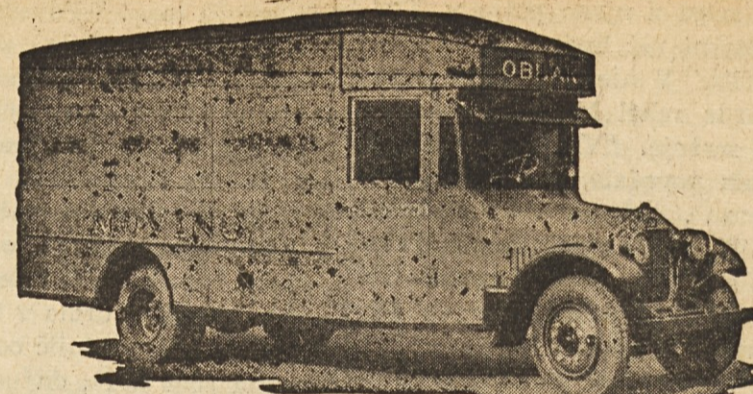
s poštnino stane \$1.00

kar pošljite v Money Odru, čeku ali pa v gotovini na novi naslov:

BARAGOVA PRATIKA

6519 WEST 34th STREET BERWYN, ILLINOIS

Naročite jo čimpreje, dokler je v zalogi!

OBLAK MOVER

Naša specielnost je prevažati klavirje in ledenice. Delo garantirano in točna postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem do vašega starega znanca

JOHN OBLAK

1146 E. 61. St.

HE 1-2730

—AND THE WORST IS YET TO COME
—in najhujše šele pride

